

Jarðskjálfti á Suðurlandi 29.05.2008

Starfsmenn almannavarnadeildarinnar voru að störfum á efstu hæð Skógarhlíðar 14, þegar skjálftinn reið yfir. Strax og hann leið hjá var Samhæfingarstöðin (SST) virkjuð og fullt viðbragð sett í gang. Vel gekk að manna Stöðina og um leið og staðfesting fékkst á stærð, umfangi og staðsetningu skjálftans var send út fréttatilkynning og viðbragðsaðilar boðaðir á vettvang. Aðgerðastjórnir á Suðurlandi stjórnðu á vettvangi og SST var þeirra bakhjarl, sendi fólk og búnað á vettvang og aflaði þeirra upplýsinga sem beðið var um á hverjum tíma. Mikið magn af upplýsingum barst inn í Stöðina og var mikil áhersla lögð á góða samvinnu við vettvang, skráningu upplýsinga og miðlun þeirra til stjórnvalda og almennings. Fjölmiðlar gegndu lykilhlutverki við miðlun upplýsinga til almennings og var samstarf við þá mjög gott. Hér má sjá nokkur dæmi um skráningar í aðgerðagrunn SST.

Tímalínan

- 15.45 Jarðskjálfti á Suðurlandi
  - 15.48 Samhæfingarstöð (SST) virkjuð
  - 15.55 Fyrsta fréttatilkynning fer frá SST til fjölmiðla með upplýsingum um styrk skjálftans sem var 6,1-6,3 og staðsetningu hans í nágrenni Selfoss
  - 16.02 Björgunarsveitir komnar í viðbragðsstöðu
  - 16.11 Rýmingar hafnar í Hveragerði
  - 16.16 Hjálparsími Ríkí eflur
  - 16.18 Önnur fréttatilkynning fer frá SST þar sem fólk er beðið að vera úti vegna hættu á eftirskjálftum og hafa samband við 112 ef óskað er eftir aðstoð
  - 16.27 Boð um aðstoð berst erlendis frá
  - 17.00 Tilkynningar fara að berast um tjón
  - 21.54 Skipulögð vatnsdreifing hafin
  - 22.32 Tilkynning berst um nýjan leirhver
  - 23.00 Stöðufundur í SST. Nóttin skipulögð. Kallað eftir upplýsingum frá Veðurstofu Íslands um eftirskjálfta og veðurfar næstu daga
  - 06.39. Fjöldahjálparstöðin á Selfossi rýmd vegna skemmda og eftirskjálfta
  - 08.31 Áfallahjálpar sett af stað með skipulagsfundi samráðsaðila í SST
  - 14.30 Blaðamannafundur með dómismálaráðherra
  - 17.00 Störfum að mestu lokið í SST
- ### Laugardagur
- 13.00 Blaðamannafundur með landlækni vegna áfallahjálpar

Blaðamannafundur 30. maí með dómismálaráðherra um gang mála og opnun þjónustumiðstöðva vegna jarðskjálftans (ljósmynd: Júlíus Sigurjónsson)

Þjónustumiðstöðvar

Í nýjum almannavarnalögum nr. 82/2008 sem samþykkt voru á Alþingi 30. maí 2008 er ríkislögreglustjóra heimilt þegar hættu ber að garði eða hún um garð gengin að stofna tímabundið þjónustumiðstöð vegna tiltekinnar hættu eða hættuástands. Ákveðið var að nýta þessa heimild í nýsamþykktum almannavarnalögum og voru þjónustumiðstöðvar vegna jarðskjálftanna á Suðurlandi opnaðar laugardaginn 31. maí. Til að byrja með voru tvær miðstöðvar starfræktar eftir jarðskjálftana, ein í Rauða kross húsinu í Hveragerði og önnur í Tryggvaskála á Selfossi. Í þjónustumiðstöðvunum voru til staðar eftir þörfum, starfsmenn bæjarfélaganna, sjálfbóðaliðar frá Rauða krossinum, björgunarsveitarmenn og fleiri til að aðstoða íbúa, vegna húsnæðismála, trygginga, drykkjarvatns og fleira. Auk þess voru bæjarstjórar sveitarfélaganna til viðtals þar tvo daga í viku. Verkefnastjóri almannavarna fyrir þjónustumiðstöðina er Ólafur Örn Haraldsson og mun hann hafa aðsetur í Tryggvaskála og stýra þaðan þeim verkefnum sem þarf að leysa vegna jarðskjálftans í samstarfi við sveitarstjóra og íbúa svæðisins. Þá mun Sigmundur Stefánsson frá Selfossi verða í hálfri stöðu til að aðstoða við verkefni. Vatn varð víða gruggugt á svæðinu og til að leysa vatnsmálin voru tankbílur með vatn sendir bæði til Selfoss og Hveragerðis, auk þess sem drykkjarvatn á flöskum var í boði fyrir íbúana. Þegar leið á aðra viku eftir skjálftana dró úr beinum hjálparbeiðnum vegna jarðskjálftanna en þörfin fyrir áfallahjálpar jókst.

Sérstök vefsíða er fyrir þjónustumiðstöðina www.almannavarnir.is/jarðskjálftar og verða þar birtar tilkynningar og fréttir af endurreisnarstarfinu á jarðskjálftasvæðinu.

Áfallahjálp

Fljótlega eftir jarðskjálftan varð ljóst að þörf á sálrænni aðstoð fyrir þolendur jarðskjálftans var brýn. Samráðshópur áfallahjálpar SST tók til starfa að morgni 30 maí og strax daginn eftir voru myndaðir samráðshópar í Hveragerði og á Selfossi. Þessir tveir hópar höfðu samráð sín á milli og skipulag áfallahjálpar var mótað af þessum samráðshópum. Í fyrstu sáu starfsmenn Rauða krossins um áfallahjálpinu í þjónustumiðstöðvunum en starfsmenn Landspítala bættust síðan við þann 4. júní en starfsmenn Rauða krossins héldu áfram að sinna móttöku í þjónustumiðstöðvunum. Prestar á Suðurlandi hafa einnig staðið vaktina. Þá hefur áfallahjálp verið veitt á heilsugæslustöðvunum. Frá upphafi hefur áhersla verið lögð á fræðslu og upplýsingagjöf til íbúa. Heilbrigðisstofnun Suðurlands muni alfarið sjá um að veita áfallahjálp frá 30. júní.

Í undirbúningi er rannsókn á áhrifum skjálftanna á íbúa á Suðurlandi. Ábyrgðarmaður er Dr. Berglind Guðmundsdóttir.

Húsnæðismál

Það þykir mikil mildi að einungis minniháttar slys urðu á fólki í þessum jarðskjálfta. Einungis um 30 manns leituðu sér læknishjálpar í kjölfar jarðskjálftans. Hins vegar hefur eignatjón orðið umtalsvert.

Um miðjan júnímánuð var ljóst að 10 hús með 12 íbúðum voru óíbúðarhæf í Árborg, 2 hús í Hveragerði og 11 í Ölfusi. Öllum þeim sem misst hafa húsnæði hefur verið útvegað húsnæði.

Viðlagatrygging Íslands bætir tjón af völdum jarðskjálfta á húseignum og lausafé hafi eigendur tryggt það gegn bruna. Viðlagatrygging er lögbundin náttúruhamfaratrygging sem bætir beint tjón á tryggðum eignum af völdum eldgosa, jarðskjálfta, skriðufalla, snjóflóða og vatnsflóða. Viðlagatrygging hefur opnað skrifstofu að Austurvegi 64A, Selfossi. Verið er að meta hús sem skemmt hafa á svæðinu og er ekki hægt að fullyrða hve miklar skemmdir hafa orðið vegna jarðskjálftans fyrr en eftir nokkra mánuði og jafnvel ár.

Langtímaviðbrögð við náttúruhamförum

Stofnun Sæmundar fróða, Háskóla Íslands og Rainrace, hafa síðustu misseri unnið að verkefninu „Langtímaviðbrögð við náttúruhamförum“ í samvinnu við fleiri, þar með talið almannavarnadeildina. Þar er að finna leiðbeiningar og tillögur um verklag fyrir sveitarfélög sem þurfa að takast á við afleiðingar náttúruhamfara, neyðaraðstoð og endurreisn samfélags. Leiðbeiningar og gátlistar eru fyrir starfsfólk til að styðjast við allt frá því atburður á sér stað þar til hið daglega skipulag og starfsemi er komin í fyrra horf. Við gerð leiðbeininganna var stuðst við reynslu sveitarfélaga vegna náttúruhamfara hér á landi og reynslu erlendis frá. Forsvarsmenn verkefnisins kynntu það fyrir bæjar- og sveitarstjórum á jarðskjálftasvæðunum fljótlega eftir jarðskjálftana, sem tóku leiðbeiningunum og gátlistunum fegins hendi og hafa nýtt sér þá í vinnu sinni.